

Posudek bakalářské práce – oponentka práce

Název: Vztah sociální identity, sounáležitosti a motivace v procesu rozhodování o zanechání studia do jednoho roku od začátku vysokoškolského studia u studentů první generace

Autorka: Orsolya Ambrušová

Vedoucí: Mgr. Kateřina Machovcová, PhD.

Předkládaná bakalářská práce se věnuje v českém kontextu poměrně opomíjenému tématu důvodů předčasného odchodu ze studia u vysokoškolských studujících první generace. Tato skupina studujících se může potýkat se specifickými obtížemi, a proto je i z praktického hlediska velmi důležité, abychom tyto obtíže pojmenovali a (nejen) vysoké školy se seznámily s tím, jakou specifickou podporu mohou studující první generace potřebovat. Práce je standardně členěna na teoretickou a empirickou část a obsahuje všechny standardní náležitosti. Text je na vysoké obsahové úrovni, autorka prokazuje dobrý vhled do problematiky jak v teoretické, tak v praktické části práce.

1. Formální stránka práce:

Po formální stránce je práce v pořádku, autorka cituje správně a v práci vychází z velkého množství zahraniční literatury. Drobnou výhradu mám pouze k využívání nepříliš aktuálních výzkumných zjištění od autorské dvojice Billson a Terry (1982), na druhou stranu autorka čerpá i z velmi aktuálních výzkumných výsledků, což zároveň odráží, že tomuto tématu je především v zahraničním kontextu věnována kontinuální a neutuchající pozornost již desítky let.

2. Teoretická část:

Obsah teoretické části je vystavěn logicky, jednotlivé kapitoly na sebe navazují a text je velmi čtivý. V první kapitole se autorka věnuje sociální identitě studujících první generace, kde dokázala uvést pouze to nejdůležitější a podstatné, přestože by k tomuto tématu bylo možné napsat mnoho. Také napříč textem velmi dobře zvládá mezi sebou porovnávat různé autory a zdroje a poukazuje na rozdíly v jejich závěrech. Především bych chtěla vyzdvihnout zdařilý pokus o propojení konceptů sociální identity, sounáležitosti a motivace poskytující komplexní obraz o faktorech hrajících roli v setrvání studujících první generace ve vysokoškolském studiu. Zařazení zbývajících kapitol referujících o imposter syndromu a podpoře těchto studujících ze strany rodiny a vysoké školy dává smysl, vezmeme-li v úvahu výsledky autorčina empirického výzkumu, autorka je však opomíjí zmínit v závěrečné shrnující kapitole, což jejich relevanci poněkud snižuje.

3. Praktická část:

Empirickou část práce autorka zahajuje popisem metodologie realizovaného výzkumu. Za ocenění stojí osobní reflexivita lokace výzkumnice, jež nebývá běžnou součástí studentských závěrečných prací a která odpovídá zvolené metodě analýzy a interpretace výzkumných dat (tj. reflexivní tematické analýze). Reflexe pozicionality by působila dotáženěji, kdyby autorka

explicitně uvedla, k jakému konkrétnímu ontologickému postoji a epistemologickému přesvědčení se hlásí, k čemuž by jí mohlo dopomoci využití současnějších textů autorského dua Braun a Clarke. Výzkumný problém, cíl a účel jsou dobře vyargumentovány, zmínka o současném stavu monitoringu studijní neúspěšnosti na vysokých školách na Slovensku a v ČR má v této části své místo. Výzkumné otázky jsou jasně formulované, metoda sběru dat byla zvolena vhodně. Kritéria, na jejichž základě byl vytvořen výzkumný vzorek, mohla být vymezena přesněji. Tabulka respondentů by mohla obsahovat např. informace o jejich věku. Pokud by vyšlo najevo, že se nejedná pouze o čerstvé absolventy středních škol, kteří nastoupili na vysokou školu bezprostředně po ukončení SŠ, stálo by za to ve výzkumu pracovat i s touto proměnnou a například v teoretické části věnovat kapitolu tzv. mature students (tj. v angloamerickém prostředí studující nastupující na VŠ po 21. roce). Průběh analýzy dat je popsán přehledně a transparentně (viz ukázka myšlenkové mapy kódů a zastřešujícího tématu). Pro lepší přehled a orientaci ve výzkumných zjištěních mohla být tato část zakončena finální tematickou mapou zobrazující všechna autorkou vytvořená témata.

V části prezentující výzkumné výsledky autorka vychází ze čtyř nebanálních témat, skrze něž popisuje klíčové momenty a faktory vedoucí k rozhodnutí studujících první generace opustit vysokou školu již v prvním roce studia. Postupuje logicky a systematicky, text dobře prokládá vhodnými citacemi, takže je čtivý. Autorka se dobře snaží o propojování informací a hledání vztahů, jež se následně pokusila v diskusi shrnout v grafickém znázornění schémat momentu rozhodnutí o odchodu z vysoké školy.

Diskusi považuji za zdařilou, autorka ji přehledně strukturuje dle svých výzkumných otázek a pokouší se porovnat své výsledky s již existujícími výzkumy, i když ne vždy s odkazem na určitou konkrétní studii (v případě imposter syndromu). Autorka zároveň mohla výzkumné poznatky více propojit s teoretickým konceptem sociální identity a explicitněji pojmenovat, s čím nebo s kým se studující (ne)identifikovali. Cenným zjištěním je, že přestože participanti autorčina výzkumu dosáhli na vysoké škole pocitu sounáležitosti a možnost experimentovat považovali za identitní obohacení, svou identitu si byli schopni budovat až skrze příklon k vizi stability výdělečně činného zaměstnance, což např. otevírá prostor pro další zkoumání vztahu identity a sounáležitosti. Na závěr oceňuji, že autorka neopomněla uvést ani limity výzkumu a reflektuje svou snahu o pokrytí rovněž pozitivních aspektů předčasného odchodu ze studia.

4. Závěr:

Předkládanou bakalářskou práci hodnotím jako kvalitní, autorka prokázala, že umí dobře pracovat s odbornou literaturou, samostatně provést a vyhodnotit výzkum. Práce je čtivá a její výsledky jsou užitečné nejenom pro další výzkumy, ale i pro praktické využití. Práci proto doporučuji k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

1. Jak by se aktuálně měla změnit podpora, která je poskytována studujícím první generace? Jaké změny by autorka navrhla ve vysokém školství, jeho poradenských službách apod.?
2. Jaký ontologický postoj a epistemologické přesvědčení autorka v práci zastává? V čem vidí ve svém výzkumu přínosy a úskalí toho, že sama spadá do skupiny studujících první generace?